

ΣΤΕ 2242/1994

Α ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ/1994 (1), ΔΔΙΚΗ/1995 (71), ΝΟΒ/1996 (269), ΤΟΣ/1996 (765) Προστασία περιβάλλοντος. Προστασία του αστικού πρασίνου κατά τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Αποχαρακτηρισμός κοινόχρηστου χώρου πρασίνου. Προϋπόθεση για την εγκυρότητα του αποχαρακτηρισμού η συντέλεση απαλλοτριώσεως οικοδομήσιμου χώρου σε αντιστάθμιση του χώρου πρασίνου. Η κήρυξη απλώς της απαλλοτρίωσης δεν αρκεί. Αποχαρακτηρισμός πρασίνου για την εγκατάσταση του Μεγάρου της Μουσικής και παρακολουθηματικών κτιρίων. Υπόγειος χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτων.

Αριθμός 2242/1994 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Ε Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Ιουνίου 1994, με την εξής σύνθεση : Μ. Δεκλερής, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε Τμήματος, Γ. Δεληγιάννης, Ι. Μαρή, Κ. Μενουδάκος, Π. Ν. Φλώρος, Σύμβουλοι, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Πάρεδρος. Γραμματέας ο Β. Μαντζουράνης. Δ ι ά να δικάσει την από 7 Οκτωβρίου 1992 αίτηση : τ ω ν : 1. ...., 2. ...., 3. ...., 4. ...., 5. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός .....), οι οποίοι παρέστησαν με τους δικηγόρους : 1) Χρ. Πολίτη (Α.Μ. 2740) και 2) Αναστάσιο Νάκο (Α.Μ. 2882), που τους διόρισαν με πληρεξούσια, 6. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), η οποία δεν παρέστη, 7. ...., 8. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός .....), οι οποίοι παρέστησαν με τους ως άνω δικηγόρους, που τους διόρισαν με πληρεξούσια, 9. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), ο οποίος δεν παρέστη, 10. ...., 11. ...., 12. ...., 13. ...., 14. ...., 15. ...., 16. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός ..... αριθ. ..), οι οποίοι παρέστησαν με τους ίδιους δικηγόρους Χρ. Πολίτη και Αν. Νάκο, που τους διόρισαν με πληρεξούσια, 17. ...., 18. ...., 19. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός .....), οι οποίοι δεν παρέστησαν, 20. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), ο οποίος παρέστη με τους ως ανωτέρω δικηγόρους που τους διόρισε με πληρεξούσιο, 21. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), ο οποίος δεν παρέστη, 22. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), η οποία παρέστη με τους ως άνω δικηγόρους, που τους διόρισε με πληρεξούσιο, 23. ...., 24. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός .....), οι οποίοι δεν παρέστησαν, 25. ...., 26. ...., κατοίκων Αθηνών (οδός .....), οι οποίοι παρέστησαν με τους ίδιους δικηγόρους Χρ. Πολίτη και Αν. Νάκο, που τους διόρισαν με πληρεξούσια και 27. ...., κατοίκου Αθηνών (οδός .....), ο οποίος δεν παρέστη, κ α τ ά του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με τον Ηλ. Παπαδόπουλο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, κ α ι κατά του παρεμβαίνοντος Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία "ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ" (στο εξής "ΟΜΜΑ"), ιδρύματος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Βασ. Σοφίας και Π. Κόκκαλη), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Προκόπη Παυλόπουλο (Α.Μ. 7107), που τον διόρισε με πληρεξούσιο. Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες ζητούν να

ακυρωθεί το από 22-10-1992 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 1070/22-10-1992 τ. Δ) "περί τροποποίησης του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών". Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγητού, Παρέδρου, Μ. Καραμανώφ. Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων που παρέστησαν, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακύρωσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο του παρεμβαίνοντος Οργανισμού και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησαν την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου, Ε ί δ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α κ α ι ε σ κ έ φ θ η κ α τ ά τ ο ν ό μ ο 1. Επειδή διά της υπό κρίσιν αιτήσεως, διά την οποίαν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον (υπ' αριθμ. 1250697-8/92 διπλότυπα Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, υπ' αριθμ. 592680, 2465024/92 ειδικά γραμ. παραβόλου), ζητείται η ακύρωσις του από 30-9-1992 Π.Δ/τος περί τροποποίησης του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών εις τον κοινόχρηστον χώρον 33 ("Πάρκον Ελευθερίας") και τα παρακείμενα οικοδομικά τετράγωνα 32, 34 και 35 ως και περί καθορισμού όρων και περιορισμών δομήσεως των εντός του ανωτέρω χώρου εγκρινομένων κτιρίων (ΦΕΚ 1070/22-10-1992 τ. Δ). 2. Επειδή ο 6ος, 9ος, 17ος, 18ος, 19ος, 21ος, 23ος, 24ος και 27ος των αιτούντων δεν παρέστησαν επ' ακροατηρίου ουδέ προσήγαγον εντός της νομίμου προθεσμίας νόμιμον πληρεξούσιον. Οθεν, η υπό κρίσιν αίτησις είναι, ως προς αυτούς, απορριπτέα ως απαράδεκτος. 3. Επειδή οι αιτούντες, φερόμενοι ως ιδιοκτήται διαμερισμάτων πολυκατοικίας ευρισκομένης εντός του κοινοχρήστου χώρου 33, εις τον οποίον αφορά η επίμαχος τροποποίησις, έχουν έννομον συμφέρον προς άσκησιν της υπό κρίσιν αιτήσεως. 4. Επειδή εις την δίκην παρεμβαίνει μετ' εννόμου συμφέροντος υπέρ του κύρους του προσβαλλομένου δ/τος το ν.π.ι.δ. υπό την επωνυμίαν "Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Αθηνών", εις ο αφορούν ρυθμίσεις του δ/τος τούτου. 5. Επειδή εις τας παραγράφους 1 και 2 του Ν. 205/1975 "Περί εντάξεως περιοχής εις το Πνευματικόν Κέντρον Αθηνών" (Α 235) ορίζονται τα εξής : "1. Η εντός του εγκεκριμένου σχεδίου της πόλεως Αθηνών περιοχή η περιλαμβανομένη μεταξύ των οδών Βασιλίσσης Σοφίας, Λάχης, του προς νότον ορίου του Νοσοκομείου Πολεμικού Ναυτικού και του ανατολικού ορίου του Νοσηλευτικού Ιδρύματος του Μετοχικού Ταμείου Στρατού μέχρι της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, εντάσσεται εις το κατά το Ν.Δ. 1122/1972 "Πνευματικόν Κέντρον Αθηνών", εντός δε ταύτης, πλην του ήδη υπάρχοντος μνημείου, επιτρέπεται μόνον η ανέγερσις του υπό της υπ' αριθ. 179/1956 Πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου, της κυρωθείσης διά του άρθρου 1 του Ν. 3700/1957, προβλεπομένου Μεγάρου Μουσικής του Συλλόγου "οι Φίλοι της Μουσικής". 2. Η πολεοδομική διάρθρωσις της περιοχής, η θέσις εν αυτή του κατά την προηγουμένην παράγραφον κτιρίου, οι όροι δομήσεως και το ανώτατον ύψος αυτού κατ' εξαίρεσιν από πάσης άλλης διατάξεως ως και η διαμόρφωσις του υπολοίπου χώρου εις χώρον πρασίνου ή ακάλυπτον τοιούτον καθορίζονται διά Π.Δ/τος εκδιδομένου προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Εργων. Διά του αυτού Π.Δ/τος δύναται να καταργηθούν υφιστάμενοι εντός της περιοχής οδοί και να καθορισθή πάσα εν γένει συναφής λεπτομέρεια". Επί τη βάσει των ανωτέρω διατάξεων εξεδόθη το από 9-2-1976 Π.Δ/γμα "Περί πολεοδομικής διάρθρωσεως της περιοχής του Πνευματικού Κέντρου Αθηνών της περικλειομένης μεταξύ των οδών ....., του προς Νότον ορίου του Νοσοκομείου Πολεμικού Ναυτικού και του Ανατολικού ορίου του Νοσηλευτικού Ιδρύματος του Μ.Τ.Σ. μέχρι της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας (Δ 59) διά του οποίου α) καθορίσθη η θέσις ανεγέρσεως του Μεγάρου Μουσικής του Συλλόγου "Οι Φίλοι της Μουσικής", β) καθορίσθη η οδός Ευζώνων κατά το εμπύκτον εντός του ως άνω χώρου

τμήμα, γ) διεπλατύνθη η οδός Λάχης κατά το μεταξύ των οδών Ευζώνων και Βασιλίσσης Σοφίας τμήμα, δ) καθωρίσθη κοινόχρηστος χώρος πρασίνου, ως ειδικότερον εμφανίζεται εις το προσηρητημένον και συνδημοσιευθέν διάγραμμα και τέλος, καθωρίσθησαν όροι και περιορισμοί δομήσεως διά την ανέγερσιν του Μεγάλου Μουσικής. Εν συνεχεία, διά του από 3-10-1978 Π.Δ/τος (Δ 663) ετροποποιήθη το ρυμοτομικόν σχέδιον Αθηνών εις τον ως άνω καθορισθέντα διά την ανέγερσιν του Μεγάλου Μουσικής χώρον διά της εγκρίσεως υπογείου διαβάσεως αυτοκινήτων. Μετά ταύτα, διά της υπ' αριθμ. 1113/1990 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηνών (Δ 507) ετροποποιήθη εκ νέου το ρυμοτομικόν σχέδιον Αθηνών μεταξύ των οδών ..... (Ο.Τ. 33) διά του χαρακτηρισμού υπογείου χώρου ως χώρου διά την κατασκευήν τριωρόφου σταθμού αυτοκινήτων. Η απόφασις αύτη κατηργήθη διά της μεταγενεστέρας υπ' αριθμ. 102405/ 7167/4-12-1991 αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ 967), διά της οποίας καθωρίσθη νέον περίγραμμα του υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων και επετράπη η δημιουργία δευτέρου, τρίτου και τετάρτου υπογείου διά την εξυπηρέτησιν σταθμού αυτοκινήτων 750 θέσεων. Τέλος, διά του προσβαλλομένου, από 30-9-1992, Π.Δ/τος περί τροποποιήσεως του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών εις τον κοινόχρηστον χώρον 33 και εις τα 32, 34 και 35 οικοδομικά τετράγωνα ως και καθορισμού όρων και περιορισμών δομήσεως (Δ 1070) : α) εγένετο μετατόπισις των ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών, κατάργησις των μεταξύ αυτών οδών και έγκρισις πεζοδρόμων, β) ετροποποιήθη το προβλεπόμενον από το εγκεκριμένον σχέδιον προκήπιον, γ) εντός του κοινοχρήστου χώρου 33 ενεκρίθη το περίγραμμα ωρισμένων κτιρίων, εμφανιζόμενων εις το συνδημοσιευόμενον διάγραμμα, και δη α. Κτιρίου Μουσείου Εθνικής Αντίστασης υπό στοιχείον 5, β. Κτιρίου Εκθεσιακών Χώρων υπό στοιχείον 6, γ. Κτιρίου Μουσείου ..... υπό στοιχ. 7, δ. Κτιρίου Μουσείου γενικού ενδιαφέροντος υπό στοιχ. 8, ε. Κτιρίου Συνεδριακού Κέντρου υπό στοιχεία 1, 2, 3, 4, 1, στ. Κτιρίου εστιατορίου υπό στοιχ. 9, ζ. Κτιρίου καταστημάτων υπό στοιχ. 10 και η. Υπογείου Χώρου Τεχνικής Εξυπηρετήσεως του Μεγάλου Μουσικής υπό στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Η1, Θ1, Κ, Κ1, Α., δ) Εις την πρώτην στάθμην (α όροφον) του καθορισθέντος διά της προμνημονευθείσης υπ' αριθμ. 102405/7167/ /4-12-1991 αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων επετράπη η δημιουργία χώρου Συνεδριακών Εκδηλώσεων ως και αι απαραίτητοι διαμορφώσεις (αίθριον εκσκαφαί) εις τον περιβάλλοντα κοινόχρηστον χώρον προς εξασφάλισιν του ηλιασμού αυτού και της επικοινωνίας του με τον κοινόχρηστον χώρον. Τέλος διά του αυτού διατάγματος καθωρίσθη το μέγιστον ύψος των ανεγερθησομένων εντός των εγκρινομένων περιγραμμάτων κτιρίων, και δη του κτιρίου Συνεδριακού Κέντρου υπό στοιχεία 1, 2, 3, 4, 1 εις δώδεκα (12) μέτρα, του κτιρίου εστιατορίου υπό στοιχ. 9 εις τέσσερα μέτρα και πενήντα εκατοστά (4,50 μ.), του κτιρίου καταστημάτων υπό στοιχείον 10 εις τρία (3) μέτρα και του α υπογείου ορόφου (χώρου Συνεδριακών Εκδηλώσεων) εις πέντε (5) μέτρα, μετρούμενα από το δάπεδον έως την οροφήν, επεβλήθη δε η φύτευσις του κοινοχρήστου χώρου 33 με υψηλόν και χαμηλόν πράσινον. 6. Επειδή κατά τας διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος επιβάλλεται εις την πολιτείαν, αφ' ενός μεν η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αφ' ετέρου δε ο ορθολογικός χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός προς εξασφάλισιν των αρίστων δυνατών όρων διαβιώσεως. Εκ του συνδυασμού των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι συνταγματικής προστασίας τυγχάνει όχι μόνον το φυσικόν αλλά και το "οικιστικόν" ή "αστικόν" περιβάλλον, εκ του οποίου εξαρτάται εν πολλοίς η υγεία και η ποιότης ζωής των κατοίκων των πόλεων. Μεταξύ δε των διαφόρων παραγόντων του αστικού περιβάλλοντος, πρόδηλον ζωτικήν σημασίαν έχουν οι ελεύθεροι

κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου, οι οποίοι, προκειμένου ίδια περί των συγχρόνων μεγαπόλεων, αποτελούν το εντελώς απαραίτητον διά την υγείαν των ανθρώπων υποκατάστατον του φυσικού περιβάλλοντος. Η ανάγκη δε προστασίας των χώρων αυτών καθίσταται συνεχώς επιτακτικότερα, καθ' ο μέτρον επιχειρείται, φανερώς ή συγκεκαλυμένως, φαλκίδευσις της εκτάσεως αυτών προς επιδίωξιν άλλων δημοσίων σκοπών ένεκεν του υπερόγκου κόστους των απαλλοτριώσεων εις την σύγχρονον πόλιν. Τοιουτοτρόπως η διατήρησις των χώρων αυτών αποτελεί πλέον υψίστην προτεραιότητα διά την προστασίαν της ποιότητος του αστικού περιβάλλοντος, εις τρόπον ώστε και ελαχίστης τοιαύτης εκτάσεως η απώλεια να λογίζεται ανεπίτρεπτος επιδείνωσις του οικιστικού περιβάλλοντος. Εντεύθεν έπεται ότι δύναται μεν ο νομοθέτης, εις το πλαίσιον αστικών αναπλάσεων, να προβαίνει εις αναδιάταξιν των χώρων αυτών, αλλά μόνον υπό τον απαραίτητον όρον ότι εκ των αναπλάσεων τούτων δεν θα μειούται ουδ' επ' ελάχιστον η έκτασις των κοινοχρήστων τούτων χώρων, τούθ' οπερ υπόκειται εις τον πλήρη έλεγχον του ακυρωτικού δικαστού. Υπό την έννοιαν αυτήν, δύναται μεν εις το πλαίσιον αναπλάσεως να πραγματοποιείται "ανταλλαγή" κοινοχρήστου χώρου με οικοδομήσιμον τοιούτον, καθ' ην κοινόχρηστος χώρος, αποχαρακτηριζόμενος, καθίσταται οικοδομήσιμος έναντι αφορισμού ίσης εκτάσεως οικοδομησίμου χώρου εις κοινόχρηστον. Πλην, όμως, κατά τας κειμένας διατάξεις νόμων, διά μεν τον αποχαρακτηρισμόν κοινοχρήστου χώρου αρκεί η νομότυπος τροποποίησις του οικείου σχεδίου πόλεως, ενώ διά την μετατροπήν οικοδομησίμου χώρου εις κοινόχρηστον απαιτείται και η συντέλεσις της οικείας απαλλοτριώσεως. Ενυπάρχει ούτω εις την ειρημένην "ανταλλαγίην" ο κίνδυνος προσωρινής ή και οριστικής απωλείας του αφορισθέντος κοινοχρήστου χώρου, εις ην περίπτωσιν ήθελε καθυστερήσει ή δεν ήθελε πραγματοποιηθεί η συντέλεσις της οικείας απαλλοτριώσεως. Επομένως, είναι πρόδηλον ότι στοιχειώδης εγγύησις προς διασφάλισιν της κατά τα άνω συνταγματικώς προστατευομένης εκτάσεως των αστικών κοινοχρήστων χώρων αποτελεί ο σεβασμός του κανόνος "πράσινον αντί πρασίνου". Πρακτικώς τούτο σημαίνει ότι, κατά την σύμφωνον προς το Σύνταγμα έννοιαν των οικείων διατάξεων νόμων, ο αποχαρακτηρισμός κοινοχρήστου χώρου εις το πλαίσιον αναπλάσεως τελεί υπό τον αυτονόητον όρον της συντελέσεως της απαλλοτριώσεως του αφοριζομένου, εις αντιστάθμισίν του, οικοδομησίμου χώρου, μη ακούσης της απλής κηρύξεως της απαλλοτριώσεως, η οποία εμπεριέχεται εις την τροποποίησιν του σχεδίου πόλεως. Κατά ταύτα, διά να είναι νόμιμος ο αποχαρακτηρισμός κοινοχρήστου χώρου εις το πλαίσιον αναπλάσεως, δέον να συνοδεύεται από σαφή ρήτραν, καθ' ην η ισχύς της οικείας ατομικής πράξεως περί τροποποιήσεως του σχεδίου πόλεως ήρηται από την συντέλεσιν της απαλλοτριώσεως του αντιστοίχως αφοριζομένου οικοδομησίμου χώρου, ης (ρήτρας) ελλειπούσης, είναι άκυρος τόσον ο αποχαρακτηρισμός του κοινοχρήστου όσον και ο αφορισμός του οικοδομησίμου χώρου, λόγω του ειρημένου αρρήκτου νομικού δεσμού αυτών. 7. Επειδή εκ των ανωτέρω ρυθμίσεων προκύπτει ότι διά του προσβαλλομένου Π.Δ/τος επιχειρείται ανάπλασις του μείζονος χώρου του λεγομένου Πάρκου Ελευθερίας (κοινοχρήστου χώρου 33) και των παρακειμένων Ο.Τ. 32, 34 και 35, μη αποκλειομένη, κατ' αρχήν, εκ του προμνημονευθέντος Ν. 205/1975, εφ' όσον λαμβάνει χώραν επί τη βάσει των συνισχυουσών διατάξεων των άρθρων 3, 9, 29 και 70 του Ν.Δ/τος της 17-7-1923 (Α 228), τελούσα πάντως υπό τον ειρημένον αυτονόητον όρον του μη περιορισμού της κοινοχρήστου εκτάσεως του χώρου τούτου, διατηρούντος πάντοτε τον κοινόχρηστον χαρακτήρα του κατά πάντα τα τμήματα αυτού τα μη καταλαμβανόμενα υπό νομίμων κτισμάτων. Ως όμως προκύπτει εκ των στοιχείων του φακέλλου και του συνοδεύοντος το διάταγμα υπ' αριθμ. 296/1992 Πρακτικού Επεξεργασίας του Συμβουλίου

της Επικρατείας, εις το πλαίσιον της αναπλάσεως ταύτης, τμήμα του κοινοχρήστου πρασίνου, αποχαρακτηριζόμενον προορίζεται διά την ανέγερσιν Συνεδριακού Κέντρου υπό στοιχεία 1, 2, 3, 4, 1, έναντι της αποδόσεως εις το κοινόχρηστον πράσινον εκτάσεως καταλαμβανομένης υπό της πολυκατοικίας των αιτούντων. Η τοιαύτη αναδιάταξις οικοδομησίμου και κοινοχρήστου χώρου εις το πλαίσιον της αναπλάσεως του Πάρκου Ελευθερίας είναι, κατά τα προεκτεθέντα, νόμιμος κατ' αρχήν, πλην όμως, δεν εγένετο, διά του προσβαλλομένου Π.Δ/τος κατά τον προεκτεθέντα προσήκοντα τρόπον, καθ' όσον ούτε εις το κείμενον του διατάγματος τούτου έχει περιληφθή η αναγκαία κατά τα άνω ρήτρα, εξαρτώσα την ισχύν του αποχαρακτηρισμού του χώρου του προοριζομένου διά το εν λόγω Συνεδριακόν Κέντρον εκ της συντελέσεως της απαλλοτριώσεως της πολυκατοικίας, ούτε δ' εκ του φακέλλου προκύπτει ότι έλαβε χώραν τοιαύτη συντέλεσις. Επομένως, κατά τα προεκτεθέντα, το προσβαλλόμενον διάταγμα, καθ' ο μέρος προβαίνει εις τον αποχαρακτηρισμόν του κοινοχρήστου τούτου χώρου χωρίς την αρρήκτως μετ' αυτού συνδεομένην ρήτραν, εξαρτώσαν την ισχύν του αποχαρακτηρισμού εκ της συντελέσεως της απαλλοτριώσεως, είναι, διά τον λόγον τούτον, αυτεπαγγέλτως ερευνώμενον, ακυρωτέον ως μη νόμιμον. 8. Επειδή, εκ της ειρημένης αναδιάταξεως των κοινοχρήστων και οικοδομησίμων χώρων του Ο.Τ. 33 θεμιτή παρίσταται, νομίμως αντισταθμιζομένη εις πράσινον, μόνον η ανέγερσις του Συνεδριακού Κέντρου υπό στοιχεία 1, 2, 3, 4, 1, ουχί όμως και του εις οικείον διάγραμμα απεικονιζομένου πολιτιστικού κέντρου υπό στοιχεία I, II, III, IV, I, διά το οποίον ουδόλως προβλέπεται, ως έδει, το οικείον αντισταθμισμα πρασίνου. Το κτίριον τούτο, καίπερ μη μνημονευόμενον εις το κείμενον του προσβαλλομένου Π.Δ/τος, εξακολουθεί απεικονιζόμενον εις το επίσημον διάγραμμα, διά τον λόγον δε αυτόν, και προς άρσιν πάσης αμφιβολίας, είναι εν τούτω ακυρωτέον το οικείον μέρος του διαγράμματος, λογιζόμενον ως εμπεριέχον την πράγματι ηθελημένην ρύθμισιν του διαγράμματος, κατά τα βασίμως προτεινόμενα διά της υπό κρίσιν αιτήσεως. 9. Επειδή, κατά τα προεκτεθέντα, η συνταγματική απαγόρευσις της μειώσεως της εκτάσεως των κοινοχρήστων χώρων εις τας πόλεις δεν αποκλείει την αναδιάταξιν οικοδομησίμων και κοινοχρήστων χώρων εις ωρισμένην περιοχήν, αλλά μόνον την συνεπεία ταύτης τελικήν μείωσιν των κοινοχρήστων χώρων. Εν προκειμένω δε, αυτός ούτος ο αποχαρακτηρισμός τμήματος του κοινοχρήστου χώρου 33 προς ανέγερσιν του ειρημένου συνεδριακού κέντρου δεν συνεπάγεται άνευ άλλου τινος μείωσιν του πρασίνου, ως αβασίμως υποστηρίζεται διά της υπό κρίσιν αιτήσεως, διότι, ως προκύπτει εκ του προσβαλλομένου διατάγματος και των στοιχείων του φακέλλου, ούτος γίνεται εις το πλαίσιον αναδιάταξεως των ελευθέρων και οικοδομησίμων χώρων του Πάρκου Ελευθερίας και εις το πλαίσιον τούτο αντισταθμίζεται κατ' αρχήν διά της αποδόσεως εις το πράσινον του χώρου της πολυκατοικίας των αιτούντων. Υπό τα δεδομένα ταύτα, η πρόβλεψις της ανεγέρσεως του Συνεδριακού Κέντρου δεν αντίκειται εις τον ρηθέντα κανόνα, αλλά πάσχει, κατά τα προεκτεθέντα, μόνον καθ' ο μέρος δεν εξαρτά τον αποχαρακτηρισμό του πρασίνου εκ της συντελέσεως της οικείας απαλλοτριώσεως. Οθεν, οι περί του εναντίου ισχυρισμοί της υπό κρίσιν αιτήσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. 10. Επειδή, εξ ετέρου, η κατά τα άνω συνταγματική απαγόρευσις της μειώσεως των κοινοχρήστων χώρων των πόλεων χωρεί ανεξαρτήτως του είδους του δημοσίου συμφέροντος προς επιδίωξιν του οποίου αποχαρακτηρίζονται ούτοι άρα, ισχύει και όταν η μείωσις αύτη επιχειρείται διά σκοπούς πολιτιστικού χαρακτήρος, θαλπομένους υπό της πολιτείας εις το πλαίσιον της ενθαρρύνσεως των τεχνών κατά το άρθρον 16 του Συντάγματος. Το ζήτημα δε τούτο είναι διάφορον προς την προστασίαν της πολιτιστικής κληρονομίας, κατά το άρθρον 24 του Συντάγματος, η οποία αφορά εις την διατήρησιν των

πολιτιστικών μνημείων, περί των οποίων δεν πρόκειται εις την υπό κρίσιν υπόθεσιν. Επομένως, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο νομικός ισχυρισμός της παρεμβάσεως, κατά τον οποίον η θυσία του επιμάχου κοινοχρήστου χώρου συγχωρείται λόγω της ισοτίμου προστασίας την οποίαν απολαμβάνει κατά το άρθρον 24 του Συντάγματος το πολιτιστικό περιβάλλον. Διότι ο κοινωφελής σκοπός της επεκτάσεως του Μεγάλου Μουσείου, μη αποτελούντος πολιτιστικόν μνημείον, κατά την έννοιαν του άρθρου 24 του Συντάγματος, αποτελεί μεν θεμιτόν δημόσιον (πολιτιστικόν) σκοπόν, ο σκοπός, όμως, ούτος δεν είναι ισοδύναμος ουδέ κατισχύει της συνταγματικής προστασίας των κοινοχρήστων χώρων, εφ' όσον προδήλως δεν αφορά εις την προστασίαν της πολιτιστικής κληρονομίας. 11. Επειδή, κατά τα προεκτεθέντα, ο κοινόχρηστος χώρος 33, του λεγομένου "Πάρκου Ελευθερίας", προβλέπεται ως "χώρος πρασίνου" και υπό τον χαρακτήρα τούτον είναι διάφορος του αστικού πάρκου ή άλσους κατά την έννοιαν του άρθρου 48 του Ν. 998/1979. Εν τοις πράγμασι δε ο ειρημένος χώρος αποτελείται από διάφορου φύσεως και διακεκριμένα αλλήλων κατά χώρον τμήματα, ήτοι τμήματα διαμορφωμένου πρασίνου, ακαλύπτους χώρους και συστάδας δένδρων μη αποτελούσας μετά των άλλων ενιαίον οργανικόν σύνολον εις τρόπον ώστε ολόκληρος η έκτασις να δύναται να χαρακτηρισθή ως ενιαίον άλσος ή πάρκον. Οθεν, ο αποχαρακτηρισμός τμήματος του εν λόγω κοινοχρήστου χώρου διά την ανέγερσιν του ειρημένου συνεδριακού κέντρου, νομίμως αντι σταθμιζόμενος, κατά τα προεκτεθέντα, δεν αποκλείεται εκ των άρθρων 48 και 49 του Ν. 998/79, ως αβασίμως υποστηρίζεται διά της υπό κρίσιν αιτήσεως, νοουμένου βεβαίως ότι ο αποχαρακτηριζόμενος χώρος δεν εμπίπτει εις χώρον άλσους. 12. Επειδή, κατά τα προεκτεθέντα, ο αφορισμός ως κοινοχρήστου του οικοδομησίμου χώρου, ο οποίος καταλαμβάνεται υπό της πολυκατοικίας των αιτούντων, λογιζόμενος ως αντι στάθμισμα αποχαρακτηρισθέντος κοινοχρήστου χώρου διά την ανέγερσιν του ειρημένου συνεδριακού κέντρου, αποτελούντος παράρτημα του Μεγάλου Μουσείου, προδήλως υπηγορευθή εκ λόγων κοινής ωφελείας, διά τους οποίους, κατά το άρθρον 17 του Συντάγματος, είναι επιτετραμμένη η αναγκαστική απαλλοτριώσις ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Οθεν, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως. 13. Επειδή η συνταγματικώς προστατευομένη ζωτική λειτουργία των κοινοχρήστων χώρων πρασίνου εις την σύγχρονον πόλιν συνίσταται ιδίως εις το ότι οι χώροι ούτοι προορίζονται διά την ανάπαυσιν και αναψυχήν των κατοίκων αυτής και την απαραίτητον επαφήν αυτών με υποκατάστατον φυσικόν περιβάλλοντος. Προς τον κύριον δε τούτον προορισμόν των είναι ασύμβατοι και ανεπίτρεπτοι άλλαι παράλληλοι χρήσεις των ιδίων χώρων αποκλείουσαι, αλλοιούσαι, ή οπωσδήποτε επηρεάζουσαι δυσμενώς την κατά τον προεκτεθέντα κύριον προορισμόν χρήσιν αυτών. Τοιαύτη δ' ασυμβίβαστος και ανεπίτρεπτος χρήσις είναι και η κατασκευή δημοσίου υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων, ο οποίος, διά της ηυξημένης κινήσεως των αυτοκινήτων, την οποίαν κατά κοινήν πείραν συνεπάγεται εις την περιοχήν, διαταράσσει σοβαρώς την ακώλυτον πρόσβασιν και την ήσυχον και απερίσπα στον απόλαυσιν του κοινοχρήστου χώρου πρασίνου. Εν προκειμένω, διά της υπ' αριθμ. 1113/1990 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηνών (Δ 507) εγένετο τροποποίησις του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως των Αθηνών εις τον περί ου πρόκειται κοινόχρηστον χώρον 33 διά του χαρακτηρισμού του υπογείου χώρου υπό στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Α ως χώρου τριωρόφου σταθμού αυτοκινήτων. Εν συνεχεία, διά της υπ' αριθμ. 102405/7167/ 4-12-1991 αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ 967), εκδοθείσης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6 παρ. 9 του Ν. 960/1979 περί επιβολής υποχρεώσεων προς δημιουργίαν χώρων σταθμεύσεως αυτοκινήτων, ετροποποιήθη το περίγραμμα του ως άνω υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων,

επετράπη η δημιουργία δευτέρου, τρίτου και τετάρτου υπογείου προς εξυπηρέτησιν σταθμού σταθμεύσεως αυτοκινήτων 750 θέσεων, κατηργήθη δε ρητώς η ως άνω υπ' αριθμ. 1113/1990 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηνών. Τέλος, διά του προσβαλλομένου Π.Δ/τος, αντικαταστήσαντος, κατά την ορθήν του έννοιαν την ανωτέρω υπ' αριθμ. 102405/7167/1991 απόφασιν του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., γίνεται ρητή αναφορά εις τον διά της υπουργικής ταύτης αποφάσεως καθορισθέντα υπόγειον χώρον σταθμεύσεως αυτοκινήτων, ορίζεται δε περαιτέρω ότι εις την πρώτην στάθμην (α όροφον) του υπογείου τούτου χώρου ". . . επιτρέπεται η δημιουργία χώρου Συνεδριακών Εκδηλώσεων, ως και οι απαραίτητες διαμορφώσεις (αίθριο εκσκαφές) στον περιβάλλοντα κοινόχρηστο χώρο, για την εξασφάλιση του ηλιασμού αυτού και επικοινωνίας με τον κοινόχρηστο χώρο", τέλος δε καθορίζεται το μέγιστον ύψος του υπογείου τούτου ορόφου (χώρου Συνεδριακών Εκδηλώσεων) εις πέντε (5) μέτρα μετρούμενον από το δάπεδον έως την οροφήν. Εκ της αλληλουχίας και διατυπώσεως των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι διά του προσβαλλομένου Π.Δ/τος σκοπείται πράγματι η κατασκευή δημοσίου υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων, διότι ουδείς απολύτως περιορισμός τίθεται ως προς τον κύκλον των χρηστών αυτού, ουδ' ορίζεται ρητώς ότι ούτος αποτελεί παράρτημα του Μεγάλου Μουσικής προοριζόμενος εις αποκλειστικήν εξυπηρέτησιν της λειτουργίας του, τούθ' οπερ σημαίνει ότι ο σταθμός είναι ανοικτός εις το ευρύ κοινόν. Η τοιαύτη όμως διά του προσβαλλομένου Π.Δ/τος πρόβλεψις κατασκευής δημοσίου υπογείου χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων κάτωθεν του κοινοχρήστου πρασίνου δεν είναι, κατά τα προεκτεθέντα, νόμιμος και διά τον λόγον τούτον, βασίμως προβαλλόμενον, το διάταγμα είναι εν τούτω ακυρωτέον. Εξ άλλου, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο συναφής ισχυρισμός της παρεμβάσεως καθ' ον ο επίμαχος υπόγειος σταθμός αυτοκινήτων δεν είναι δημόσιος αλλά προορίζεται ως παρακολουθηματικός χώρος του Μεγάλου Μουσικής, λειτουργών αποκλειστικώς προς εξυπηρέτησιν των δραστηριοτήτων του. Διότι, ναι μεν τοιούτον τι θα ήτο επιτρεπτόν, εφ' όσον η πρόβλεψις και ρυθμισις τοιούτου καταλλήλου χώρου, συνδεομένη με περιορισμένην χρήσιν αυτού, δεν συνεπάγεται, κατά κοινήν πείραν, σοβαράν διατάραξιν της ειρηνένης ζωτικής λειτουργίας του κοινοχρήστου πρασίνου, πλην όμως, τούτο, κατά τα προεκτεθέντα, δεν ορίζεται ρητώς και σαφώς, ως έδει, εις το προσβαλλόμενον διάταγμα, αλλά εκ του κειμένου αυτού προκύπτει το αντίθετον. Δ ι ά τ α ύ τ α Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν ως προς τους παρα στάντας αιτούντας. Ακυροί το από 30-9-1992 Π.Δ/γμα (Δ 1070), κατά τα εν τω αιτιολογικώ. Απορρίπτει την αίτησιν ως προς τους μη παραστάντας. Απορρίπτει την ασκηθείσαν παρέμβασιν. Διατάσσει την απόδοσιν του παραβόλου. Επιβάλλει συμμέτρως εις βάρος του Δημοσίου και του παρεμβαίνοντος την δικαστικήν δαπάνην των παραστάντων αιτούντων εκ δρχ. είκοσι οκτώ χιλιάδων (28.000). Επιβάλλει εις τους μη παραστάντας αιτούντας την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου εκ δρχ. δέκα τεσσάρων χιλιάδων (14.000) και του παρεμβαίνοντος εκ δρχ. δέκα εννέα χιλιάδων εξακο σίων (19.600). Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 7 Ιουλίου 1994 Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Ο Γραμματέας Μ. Δεκλερής Β. Μαντζουράνης και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 10ης Αυγούστου του ίδιου έτους. Ο Πρόεδρος του Β Τμήματος Η Γραμματέας Διακοπών Ι. Τζεβελεκάκης Κ. Τζεδάκη ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δυνάμεως να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί. Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπο γραφή του παρόντος. Αθήνα, Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Ο Γενικός Διευθυντής της Γραμματείας

του

Συμβουλίου

της

Επικρατείας